

Sociālā rehabilitētāja profesijas standarts

1. Vispārīgie jautājumi

1. Profesijas nosaukums – sociālais rehabilitētājs.
2. Profesijas kods – 3412 02.

2. Nodarbinātības apraksts

1. Profesionālās kvalifikācijas līmenis – ceturtais profesionālās kvalifikācijas līmenis.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu kopsavilkums:

– sociālais rehabilitētājs piedalās klientu sociālās rehabilitācijas plānu izstrādē, kuru iekļaušana sabiedrībā dažādu sociālu, garīgu, fizisku traucējumu dēļ ir apgrūtināta; veicina klientu sociālo prasmju apguvi, pilnveidi un uzturēšanu; īsteno klienta sociālo aktivizāciju; veicina klienta interesi, vēlmi un gribu patstāvīgi un pilnvērtīgi dzīvot; novērtē sniegto sociālās rehabilitācijas pakalpojumu rezultātus un izstrādā priekšlikumus to pilnveidei; veicina klienta līdzdarbību sociālās rehabilitācijas pakalpojumu izvēlē un saņemšanā, rehabilitācijas plāna sastādīšanā un īstenošanā.

Sociālais rehabilitētājs strādā sociālās labklājības, veselības aprūpes sistēmas institūcijās, sociālo pakalpojumu sniedzēju institūcijās, biedrībās vai privātos uzņēmumos, kuri ir reģistrēti sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā un nodrošina veselības aprūpes, rehabilitācijas un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus.

3. Profesionālās darbības veikšanai nepieciešamās profesionālās kompetences

1. Spēja ievērot sociālās rehabilitācijas pakalpojuma ētiskos un juridiskos aspektus.
2. Spēja izstrādāt un īstenot sociālās rehabilitācijas plānus savas kompetences ietvaros.
3. Spēja sekot līdz klienta sociālo prasmju attīstībai.

4. Spēja atbalstīt klienta pašnoteikšanos un pielāgoties sociālajai un fiziskajai videi.

5. Spēja noteikt klientam nepieciešamo atbalsta apjomu sociālo prasmju apguvei, pilnveidei un uzturēšanai.

6. Spēja iesaistīties klienta sociālām un individuālām vajadzībām atbilstošu pakalpojumu noteikšanā.

7. Spēja strādāt ar indivīdu un grupu.

8. Spēja aizstāvēt klientu intereses.

9. Spēja ievērot nediskriminējošu praksi savā profesionālajā darbībā.

10. Spēja noteikt klienta sociālo prasmju un sociālo aktivitāšu līmeni.

11. Spēja motivēt klientu iekļauties sabiedrībā.

12. Spēja izmantot radošas metodes profesionālajā darbībā.

13. Spēja sadarboties ar klienta ģimenes locekļiem un atbalsta personām.

14. Spēja veikt pētījumus sociālās rehabilitācijas jomā.

15. Spēja pārvaldīt valsts valodu un sazināties divās svešvalodās (krievu valoda un kādā no Eiropas Savienības oficiālajām valodām).

16. Spēja piesaistīt brīvprātīgos un citas atbalsta personas.

17. Spēja motivēt klientu pārmaiņām.

18. Spēja konsultēt sociālās rehabilitācijas procesā iesaistītās personas.

19. Spēja novērtēt pārmaiņas klienta veselībā un uzvedībā.

20. Spēja izvērtēt un piesaistīt resursus.

21. Spēja uzņemties atbildību par savas profesionālās darbības rezultātiem.

22. Spēja koordinēt sociālās rehabilitācijas procesu, iekļauties multiprofesionālā rehabilitācijas komandā.

23. Spēja lietot informācijas tehnoloģijas savas profesionālās darbības veikšanai.

24. Spēja ievērot darba tiesisko attiecību normas.

25. Spēja ievērot darba aizsardzības, ugunsdrošības un vides aizsardzības normatīvo aktu prasības.

4. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās prasmes

1. Sniegt klientam palīdzību un atbalstu sociālo problēmu risināšanā, nodrošinot klientu līdzdarbības iespēju un ievērojot sociālo taisnīgumu.

2. Novērtēt klienta sadzīves apstākļus.

3. Nodibināt labvēlīgu psihoemocionālo kontaktu ar klientu, iegūt uzticību.

4. Veicināt klienta līdzdarbību un noteikt līdzdarbības pienākumus.

5. Identificēt pazīmes, kas liecina par klienta atkarību (narkotikas, alkohols, tabaka, azartspēles, datorspēles u.c.).

6. Noteikt vieglās valodas lietošanas nepieciešamību.

7. Organizēt klienta brīvo laiku.

8. Piedalīties klienta nodarbinātības pasākumu organizēšanā.

9. Palīdzēt klientam saglabāt aktīvu dzīvesveidu.

10. Veidot interešu apmācības grupas.

11. Veicināt klientu patstāvību un spēju aizstāvēt savas tiesības.

12. Spēt komunicēt ar dažādām klientu mērķgrupām sociālās rehabilitācijas procesā, ievērojot profesionālās un vispārējās ētikas pamatprincipus.

13. Pielietot teorētiskās zināšanas praksē.

14. Sadarboties un strādāt komandā ar citiem speciālistiem.

15. Novērtēt sniegtā pakalpojuma kvalitāti.

16. Lietot informācijas tehnoloģijas profesionālajā darbībā.
17. Iegūt un analizēt informāciju klienta sociālo problēmu risināšanai.
18. Veidot datu bāzi savas profesionālās darbības vajadzībām.
19. Rīkoties riska/ krīzes situācijās, atbilstoši savai profesionālajai kompetencei.
20. Plānot profesionālās aktivitātes un finansējuma racionālu un efektīvu izlietojumu.
21. Sagatavot un iesniegt pārskatus un ziņojumus par savu profesionālo darbību.
22. Ievērot konfidencialitāti.
23. Izstrādāt priekšlikumus jaunu sociālās rehabilitācijas pakalpojumu ieviešanai.
24. Pārzināt un pielietot normatīvos dokumentus sociālās rehabilitācijas, sociālās palīdzības, bērnu tiesību aizsardzības jomā un citās saistītās jomās.
25. Pārvaldīt valsts valodu.
26. Pārvaldīt divas svešvalodas saziņas līmenī (krievu valoda un kādā no Eiropas Savienības oficiālajām valodām).
27. Mācīt klientam prasmi orientēties savā sociālajā apkārtnē.
28. Iesaistīt klientu brīvā laika pavadīšanas, izglītojošu, kultūras un veselību veicinošu un dažādu citu pasākumu apmeklēšanā.
29. Aktivizēt klienta esošās, kā arī attīstīt jaunas sadzīves tradīcijas.
30. Dokumentēt savu profesionālo darbību.
31. Sniegt pirmo palīdzību.
32. Lietot profesionālo terminoloģiju valsts valodā un vismaz divās svešvalodās.
33. Ievērot darba aizsardzības, ugunsdrošības un vides aizsardzības normatīvo aktu prasības.

34. Ievērot darba tiesisko attiecību normas.

5. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas

1. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas priekšstata līmenī:

- 1.1. Eiropas Savienības pamattiesību harta un Eiropas Sociālā harta;
- 1.2. sociālekonomiskie procesi Latvijā;
- 1.3. valsts sociālās politikas veidošanas un īstenošanas pamatprincipi;
- 1.4. valsts pārvaldes darbības principi;
- 1.5. sociālo problēmu cēloņi, sekas un iespējamie risinājumi sabiedrībā;
- 1.6. sociālā statistika un demogrāfija;
- 1.7. vispārējās cilvēktiesības.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas izpratnes līmenī:

- 2.1. Latvijas Republikas normatīvie akti sociālās drošības jomā;
- 2.2. sociālo institūciju funkcionēšanas pamatprincipi;
- 2.3. sociālās rehabilitācijas vēsture Latvijā un pasaulē;
- 2.4. jaunāko tehnoloģiju attīstība sociālajā rehabilitācijā;
- 2.5. dažādu (sociālo, ekonomisko, vides u.c.) faktoru mijiedarbība un ietekme uz indivīdu;
- 2.6. sociālā darba pamatprincipi;
- 2.7. sociālās palīdzības pamatprincipi;
- 2.8. medicīniskās rehabilitācijas pamatprincipi;
- 2.9. sociālās aprūpes pamatprincipi;
- 2.10. veselības aprūpes pamatprincipi;
- 2.11. profesionālās rehabilitācijas pamatprincipi;
- 2.12. vispārīgā, attīstības, personības un sociālā psiholoģija;
- 2.13. invaliditāte un tās veidi;
- 2.14. normalizācijas pamatprincipi;
- 2.15. brīvprātīgo kustība Latvijā un pasaulē;
- 2.16. profesionālie termini valsts valodā un divās svešvalodās;
- 2.17. invaliditātes sociālais modelis;
- 2.18. vardarbības pazīmes un riski;
- 2.19. ANO Konvencija "Par cilvēku ar invaliditāti tiesībām";
- 2.20. bērnu tiesību aizsardzība.

3. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas lietošanas līmenī:

- 3.1. sociālās rehabilitācijas pamatprincipi;
- 3.2. multiprofesionālās komandas darbības principi;
- 3.3. profesionālās un vispārējās ētikas pamatprincipi;

- 3.4. veselīga dzīvesveida pamatprincipi;
- 3.5. sociālās rehabilitācijas pakalpojumu veidi;
- 3.6. sociālās rehabilitācijas procesa dokumentēšana un sociālās rehabilitācijas plāni, lietvedības pamati;
- 3.7. sociālās rehabilitācijas organizēšana;
- 3.8. sociālās rehabilitācijas pakalpojumi dažādām sociālām grupām;
- 3.9. valsts valoda;
- 3.10. divas svešvalodas profesionālās saziņas līmenī (krievu valoda un kādā no Eiropas Savienības oficiālajām valodām);
- 3.11. informācijas tehnoloģijas;
- 3.12. veselības un uzvedības izmaiņu novērtēšana;
- 3.13. profesionālās paš aizsardzības mehānismi sociālās rehabilitācijas praksē;
- 3.14. saskarsmes un komunikācijas metodes;
- 3.15. darba aizsardzība;
- 3.16. stresa un konfliktu vadība;
- 3.17. riska vadība;
- 3.18. darba tiesiskās attiecības;
- 3.19. sociālās rehabilitācijas pakalpojumu kvalitātes novērtēšana;
- 3.20. pētnieciskā darba metodoloģija un metodika;
- 3.21. sociālā dizaina pamatprincipi;
- 3.22. pirmā palīdzība;
- 3.23. vides aizsardzība;
- 3.24. personīgā higiēna;
- 3.25. saziņas iespējas ar cilvēkiem ar dažāda veida komunikācijas barjerām;
- 3.26. ergonomijas pamatprincipi;
- 3.27. tehniskie palīg līdzekļi, to izmantošana klienta neatkarības veicināšanai.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
1. Klienta sociālās funkcionēšanas spēju novērtēšana.	1.1. izvērtēt un noteikt klienta sociālās funkcionēšanas šķēršļus, kas traucē viņam iekļauties sabiedrībā; 1.2. noteikt klienta sociālo prasmju līmeni; 1.3. noteikt klienta sociālo aktivitāšu līmeni; 1.4. iepazīties ar klienta ģimenes vēsturi; 1.5. noskaidrot klienta vēlmes un sociālās vajadzības.
2. Sadarbība ar sociālo darbinieku.	2.1. ziņot sociālajam darbiniekam par klienta sociālo situāciju; 2.2. piedalīties multiprofesionāļu komandā klienta sociālās rehabilitācijas procesā; 2.3. piedalīties klienta individuālā sociālās rehabilitācijas plāna izstrādē un īstenošanā; 2.4. vienoties ar klientu par sadarbību.
3. Sociālo prasmju apguve, pilnveide un uzturēšana klientam.	3.1. attīstīt un uzlabot klienta pašaprūpes prasmes; 3.2. veicināt klienta izpratni par vispārējām ētikas un uzvedības normām sabiedrībā. 3.3. mācīt klientam izpratni par sociālām lomām sabiedrībā; 3.4. mācīt klientam prasmi rīkoties riska/krīzes situācijās; 3.5. mācīt klientam prasmi noteikt savām vajadzībām atbilstošu pakalpojumu sniedzēju; 3.6. attīstīt klientam prasmi izvirzīt mērķi un plānot darbību tā sasniegšanai; 3.7. mācīt klientam prasmi saskatīt resursus; 3.8. mācīt klientam saskarsmes un komunikācijas prasmes; 3.9. mācīt klientam prasmi orientēties sociālajā vidē; 3.10. informēt klientu par esošo pakalpojumu saņemšanas iespējām; 3.11. mācīt klientam prasmi pieņemt lēmumu; 3.12. attīstīt klientā spēju uzņemties atbildību par saviem lēmumiem un rīcību; 3.13. mācīt klientam prasmi apieties ar

	<p>finanšu līdzekļiem un plānot savu budžetu;</p> <p>3.14. veicināt klienta līdzdarbību sociālo prasmju apgūšanā.</p>
4. Resursu apzināšana un piesaistīšana.	<p>4.1. apkopot un sniegt informāciju klientam par sociālo pakalpojumu sniedzējiem;</p> <p>4.2. apkopot un sniegt informāciju klientam par brīvā laika aktivitātēm;</p> <p>4.3. sadarboties ar klienta ģimenes locekļiem, atbalsta personām un likumiskajiem pārstāvjiem.</p>
5. Klienta sociālā aktivizēšana.	<p>5.1. plānot, vadīt un organizēt sociālās aktivizēšanas darbu;</p> <p>5.2. aktivizēt klienta esošās, kā arī attīstīt jaunas tradīcijas;</p> <p>5.3. iesaistīt klientu brīvā laika pavadīšanas organizēšanā un veicināt viņa līdzdarbību;</p> <p>5.4. iesaistīt klientu izglītojošu, kultūras un sporta pasākumu organizēšanā, vadīšanā, apmeklēšanā un veicināt klienta līdzdarbību;</p> <p>5.5. mācīt klientam atrast viņam nepieciešamo informāciju;</p> <p>5.6. organizēt dažādu svētku svinēšanu un veicināt klienta līdzdarbību;</p> <p>5.7. organizēt klienta nodarbinātības atbalsta pasākumus.</p>
6. Sociālā rehabilitētāja sniegto pakalpojumu novērtēšana.	<p>6.1. novērtēt sniegtā pakalpojuma atbilstību klienta vajadzībām;</p> <p>6.2. novērtēt klienta apmierinātību ar sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem;</p> <p>6.3. iedrošināt klientu novērtēt un izteikt priekšlikumus;</p> <p>6.4. izvērtēt pakalpojuma nepieciešamību.</p>
7. Vispārējo Cilvēktiesību un ētikas normu ievērošana un realizēšana praksē.	<p>7.1. nodrošināt informācijas konfidencialitāti par klientu;</p> <p>7.2. ievērot nediskriminējošu praksi.</p>
8. Sociālās rehabilitācijas pasākumu attīstības plānošana.	<p>8.1. iesniegt priekšlikumus par sociālās rehabilitācijas pakalpojuma pilnveidi;</p> <p>8.2. iesniegt priekšlikumus par jaunām darba formām un metodēm profesionālās darbības pilnveidei.</p>
9. Regulāra profesionālās kvalifikācijas celšana.	9.1. regulāri paaugstināt profesionālo kvalifikāciju, piedaloties profesionālās

	pilnveides un tālākizglītības programmās; 9.2. iesaistīties profesionālās apmaiņas programmās; 9.3. iesaistīties profesionālo asociāciju darbībā.
--	---

Sociālā rehabilitētāja profesijas standarta izstrādes darba grupas sastāvs:

- Ārija Baltiņa – Latvijas profesionālo sociālā darba speciālistu asociācija, valdes priekšsēdētāja, darba grupas eksperts – konsultants;
- Ligita Umbraško – Daugavpils Medicīnas koledža, izglītības metodiķe, lektore;
- Anita Ābele – Rīgas Stradiņa universitāte, speciāliste mācību jautājumos, Latvijas profesionālo sociālā darba speciālistu asociācijas valdes locekle;
- Vēsma Priedīte – Valsts sociālās aprūpes centrs "Rīga", direktores vietniece – filiāles "Pļavnieki", vadītāja;
- Dace Erkena – Latvijas Universitātes P.Stradiņa medicīnas koledža, Sociālās aprūpes katedras vadītāja, docente;
- Ina Vīksniņa – Latvijas Universitātes P.Stradiņa medicīnas koledža, lektore;
- Ina Ozola – Latvijas Universitātes P.Stradiņa medicīnas koledža, Sociālās aprūpes katedras izglītības metodiķe, lektore.

Sociālā rehabilitētāja profesijas standarta eksperti:

Labklājības ministrija
 Latvijas veselības un sociālās aprūpes darbinieku arodbiedrība
 Invalīdu un viņu draugu apvienība "Apeirons"
 Latvijas Neredzīgo biedrība